

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2007-2-180
Karar Sayısı : 07-89/1131-442 (Öneraştırma)
Karar Tarihi : 6.12.2007

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Tuncay SONGÖR, M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN,
Mehmet Akif ERSİN, Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE

B. RAPORTÖRLER: Hakan Suat ÖLMEZ, Evrim Özgül KAZAK

C. ŞİKAYET EDEN : Siemens Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Temsilcisi Celal SAVAS
Yakacık Cad. No:111 34870 Kartal, İstanbul

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA

20 **YAPILANLAR** :- Philips Medical Systems Nederland BV
T.a.v. Secretariaat, VB3-340a Postbus 90050
5600 PB Eindhoven
- Türk Philips Ticaret A.Ş.
Yukarı Dudulu Organize Sanayi Bölgesi, 2. Cad.
No:22 34776 Ümraniye İstanbul

30 **E. DOSYA KONUSU:** Dokuz Eylül Üniversitesi'nin PET/CT tıbbi görüntüleme cihazı ihalesinde, ihale şartnamesi gereği Siemens markalı PET/CT cihazından Philips markalı elektronik arşivleme sistemine erişimin zorunlu olmasına rağmen, Türk Philips A.Ş.'in engellemeleri neticesinde bu bağlantının kurulamadığı ve bundan dolayı Siemens Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin ihaleyi kaybettiği, daha yüksek teklif veren Philips Medical Systems Nederland B.V.'nin ihaleyi kazandığı ve bu durumun 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiği iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikayet dilekçesinde özetle;

- 29.6.2007 tarihinde Dokuz Eylül Üniversitesi'nin (Üniversite) açık ihale usulüyle PET/CT (pozitron emisyon tomografisi/ bilgisayarlı tomografi) görüntüleme sistemi satın alacağını ilan ettiği,
- 13.8.2007 günü yapılan ihaleye Siemens A.G. ve Philips Medical Systems Nederland BV (Philips Medikal)'in katıldığı, Siemens A.G'nin (.....) YTL, Philips Medikal'in (.....) YTL teklifte buldukları ve ihale komisyonunun açıklamasına göre en ekonomik teklifin Siemens tarafından verildiğinin ortaya çıktığı,
- 40 - İhale şartnamesinin 3.1.5. maddesine göre satın alınacak PET/CT görüntüleme sisteminin ürettiği verilerin üniversitenin mevcut Philips marka elektronik arşivleme sistemine (PACS) kayıpsız olarak gönderilebilmesi ve geri alınabilmesinin gerektiği,
- Bu entegrasyon için Siemens'in gerekli hazırlıkları yaptığı, Üniversite ve Türk Philips Ticaret A.Ş.(Philips)'ye söz konusu iş istasyonlarının birbirine bağlanması çalışmalarının başlatılması yönündeki isteklerini bildirdikleri, Philips'e iki kez resmi sipariş gönderdikleri ve gerekli ücretleri ödedikleri,

07-89/1131-442

- 50
- Siemens görüntüleme sistemi ile Philips tarafından daha önce kurulmuş olan elektronik arşivleme sistemi arasında bağlantı kurma çalışmalarının başarısız olduğu, Philips'in Üniversiteye ve kendilerine söz konusu bağlantının kurulamadığına dair bir rapor verdikleri,
  - Bunun üzerine, Üniversitenin sistemler arasındaki bağlantının başarılı bir şekilde kurulamamış olmasını gerekçe göstererek satın alma işlemini Philips'e havale ettiği ifade edilmektedir. Söz konusu başvuruda,
- 60
- Şikayet konusu sistemlerin tıbbi görüntüleme cihazları ve bunların elektronik ortamda arşivlenmesini sağlayan sistemler olduğu, görüntüleme cihazlarının genellikle radyoloji ve nükleer tıp alanında kullanılan ve kamuoyunda yaygın olarak röntgen, MR cihazı olarak bilindikleri, görüntüleme cihazları vasıtasıyla üretilen verilerin arşivleme sisteminin olmadığı geçmiş dönemlerde hastaya elden verildiği, ancak arşivleme sisteminin gelişmesi ile bu verilerin aynı zamanda elektronik ortamda da muhafaza edilmesinin mümkün hale geldiği, bu sayede daha önce MR çekilmiş bir hastaya ait verilerin elektronik ortamda saklanabildiği ve hastanın sonraki gelişlerinde hastayla ilgili geçmiş verilere kolaylıkla ulaşılabildiği,
  - Üniversitede halen kurulu olan görüntüleme ve arşivleme sisteminin Philips marka olduğu, dolayısıyla Philips markalı görüntüleme cihazları vasıtasıyla üretilen verilerin yine Philips markalı arşivleme sisteminde muhafaza edildiği,
  - Şikayet konusu olayda satın alınacak PET/CT ürününün kanser hastalığının teşhis ve tedavisinde kullanılacak bir görüntüleme cihazı olduğu, Üniversite'nin yeni alınacak görüntüleme cihazının kurulu Philips elektronik arşivleme sistemi ile uyumlu olması ve böylelikle bu ürünle üretilen verilerin de Üniversitenin elektronik arşivinde kayıt altında tutulmasının mümkün olmasını şart koştuğu,
- 70
- Üniversitenin bu tercihi ile satın alma aşamasında Philips dışındaki firmalardan da teklif almasının mümkün olması ve dolayısıyla ürünün daha rekabetçi bir fiyatla satın alınabilmesinin öngörüldüğü,
  - Normal şartlar altında farklı üreticiler tarafından üretilen tıbbi sistemlerin uluslar arası DICOM protokolü ile birbirlerine bağlanabileceği, bu nedenle Üniversitenin teknik şartnamesinin 3.1.2. maddesinde "*PET/CT sisteminden elde edilecek görüntüler (PET ve CT görüntüleri) öncelikle arşivlenmelidir. Bu amaçla halen kullanılan PACS arşivi kullanılmalıdır. Bu nedenle PET/CT cihazı DICOM 3.0 uyumlu olmalı, DICOM storage (send/receive) özelliği olmalıdır.*" şartının getirildiği,
- 80
- Philips'in, Philips markalı elektronik tıbbi görüntü arşivleme sistemlerinin üretiminde, İsveç merkezli "Sectra" firması ile işbirliği içinde olduğu, Üniversite'de kurulu olan arşivleme sisteminin de Sectra firması ile yapılan işbirliği çerçevesinde imal edildiğini düşündükleri, yurtdışında Philips için de üretim yapmış olan Sectra firmasının elektronik arşivleme sistemi ile Siemens cihazlarının bağlantısının başarılı biçimde kurulabildiğinin bilindiği,
  - Kendilerine biri e-posta diğeri faks kanalıyla Üniversite'de kurulu bulunan Philips sisteminde, Siemens sisteminde üretilen verilerin gönderilememesi için bir engelleme tanımlamasının yapıldığının ihbar edildiği iki yazı geldiği, söz konusu yazıların bu durumun Philips'in kasıtlı ve kusurlu tavrından kaynaklandığı yönündeki şüphelerini arttırdığı
- 90
- ifade edilerek, konunun incelenmesi ve

07-89/1131-442

- 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesi çerçevesinde Philips Medikal ile Philips'in şikayet konusu uygulamasına son vermesine ve Üniversite tarafından yapılan ihale ile ilgili işlemlerin durdurulmasına yönelik geçici tedbirler alınması,
- 4054 sayılı Kanun'a aykırı fiili nedeniyle Philips Medikal ile Philips haklarında soruşturma açılarak, Kanun'un 16. ve 17. maddeleri çerçevesinde işlem yapılması,
- İlgisi nedeniyle Rekabet Kurulu kararının Kamu İhale Kurumu'na intikal ettirilmesi

100 talep edilmiştir.

G. DOSYA EVRELERİ : Kurum kayıtlarına 1.10.2007 tarih ve 6480 sayı ile giren dilekçe üzerine 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 6. maddesi çerçevesinde yapılan inceleme neticesinde hazırlanan, 16.10.2007 tarih ve 2007-2-180/İİ-07-HSÖ sayılı İlk İnceleme Raporu 16.10.2007 tarih ve REK.0.06.00.00-110/303 sayılı Başkanlık önergesi ile 07-79 sayılı Rekabet Kurulu gündeminde ele alınmış ve 07-79/998-M sayılı Rekabet Kurulu kararı ile Philips Medikal ve Philips hakkında Önaraştırma açılmasına karar verilmiştir. Önaraştırma çerçevesinde yapılan incelemeler sonucunda hazırlanan 26.11.2007 tarih, 2007-2-180/ÖA-07-HSÖ sayılı Önaraştırma Raporu, 30.11.2007 tarih ve REK.0.06.00.00-110/344 sayılı Başkanlık önergesi ile 07-89 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

110 **H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda; Philips ve Philips Medikal'in 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal ettikleri yönünde yeterli bulguya ulaşılamadığından, adı geçen şirkete Kanun'un 6. maddesi çerçevesinde aynı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı, konunun Kamu İhale Kurumu'na iletilmesi şeklindeki talebin, Siemens'in anılan ihaleye taraf olduğu ve ilgili Kuruma başvuru hakkı bulunduğundan dolayı reddedilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

120 Şikayete konu olay 9 Eylül Üniversitesi'nde mevcut bulunan Philips markalı PACS cihazına Siemens markalı PET/CT cihazının bağlantısının sağlanamamasıdır. Söz konusu cihazların üretim ve pazarlaması en genel anlamda medikal sistemler olarak isimlendirilebilecek pazarda gerçekleşmektedir. Bununla birlikte, medikal sistemler içerisinde yer alan cihazlar, her dosya özelinde; teknik özellikleri, fonksiyonu gibi niteliksel özelliklerine göre olabileceği gibi tek tek cihaz bazında da alt pazarlara ayrıştırılarak incelenebilecektir. İşbu dosya bakımından ise yapılacak herhangi bir ilgili ürün pazarı tanımlamasının değerlendirmenin sonucunu etkilemeyeceği ve şikayete konu eylemlerin tıbbi görüntüleme cihazları ile ilgili olduğundan, ilgili ürün pazarı "*Tıbbi Görüntüleme Sistemleri Pazarı*" olarak tespit edilmiştir.

130 Bununla birlikte, daha dar ilgili ürün pazarı belirlenmesi dosya kapsamında hakim durum analizini ve dolayısıyla Kanun'un 6. maddesinin uygulanmasını etkileyebileceği de göz önüne alınarak, ileriki bölümlerde pazarın dar tanımlanması durumundaki değerlendirmelere de ayrıca yer verilmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

İlgili ürün pazarında ülkenin herhangi bir bölgesindeki rekabet koşullarının diğer bölgelerden farklılık göstermemesi, bir başka deyişle rekabet koşullarının ülkenin tamamında homojen bir yapı sergilemesi nedeniyle dosya konusu açısından ilgili coğrafi pazar "*Türkiye Cumhuriyeti sınırları*" olarak belirlenmiştir.

140 **I.2. Yapılan Tespitler**

Önaraştırma, Philips'in, daha öncesinde Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi'ne satmış olduğu ve tıbbi görüntüleme cihazlarının verilerinin elektronik ortamda arşivlenmesini sağlayan PACS cihazına, yeni yapılacak ihalede alınacak PET/CT cihazlarının entegrasyonunun engellenerek, ihale şartnamesindeki gerekliliği yerine getiremeyen Siemens'in ihale dışı kalarak, Philips'in ihaleyi kazanmasının yolunun açılmasının sağlandığı ve bu durumun rekabet hukukuna aykırı olduğu iddiası üzerine yapılmıştır.

150 Önaraştırma'nın konusundan da anlaşılacağı üzere, Philips'in iddia edilen eylemleri ile ilgili olarak tek firma davranışı üzerine inceleme yapılmıştır. Tek firmanın rakiplerine yönelik faaliyetleri ancak 4054 sayılı Kanun'un hakim durumun kötüye kullanılması başlıklı 6. maddesi çerçevesinde ihlal olarak nitelendirildiğinde yaptırım uygulanabilmektedir. Bu nedenle öncelikle şikayet edilen teşebbüsün hakim durumda olup olmadığının tespiti ve sonrasında yaptığı eylemlerin ihlal unsuru taşıyıp taşımadığı incelenmiştir.

I.2.1. 4054 Sayılı Kanun'un 6. Maddesi Bağlamında Değerlendirme

I.2.1.1. Hakim Durum Analizi

160 Hakim durum analizinin birinci ve en önemli ayağı ilgili ürün pazarının tespitidir. İlgili ürün pazarı ne kadar geniş belirlenirse, teşebbüslerin pazar payları o kadar azalacak, dar tanımlamalarda artacaktır. Dosya konusu olayda ilgili ürün pazarının şikayete konu olan ihale bazında ya da şikayete konu olan arşivleme sistemi bazında belirlenmesi durumunda, daha önce hastaneye PACS cihazını veren teşebbüs piyasada hangi güçte olursa olsun hakim durumda sayılacak, fakat genel tıbbi görüntüleme cihazları ve arşivleme sistemleri pazarı olarak ayrı bir pazar tanımı yapıldığında piyasadaki genel güçlere göre hakim durum analizi yapılacak ve farklı sonuçlara ulaşılabilecektir.

Hakim durumun belirlenmesinde pazar payı, piyasanın özellikleri, piyasanın geçmişi, müşteri bağımlılığı, potansiyel rekabet, piyasaya giriş engelleri gibi çeşitli kriterlerden yararlanılmaktadır. Bu kriterlerin en önemlisi hiç kuşkusuz pazar payı incelemesidir. Eğer incelemesi yapılan teşebbüsün pazar payından daha yüksek paya sahip başka bir teşebbüs var ise, diğer kriterlere bakmaya gerek kalmayacaktır.

170 Önaraştırma sürecinde yapılan incelemelerden elde edilen bilgilere göre, Philips medikal sistemler satışı pazarında %(...-...) civarında pazar payına sahipken, en önemli rakipleri olan Siemens'in % (...-...), General Electric'in (GE) ise %(...-...) civarında pazar paylarına sahip olduğu anlaşılmıştır. Pazarın geri kalan kısmı Japon firmaları (Hitachi, Toshiba, Schmadzu vb.), yerli üreticiler ve diğer markalarca paylaşılmaktadır. Piyasadaki diğer kanallardan da elde edilen bilgilerden, pazar paylarında ufak değişiklikler olsa da, sıralamanın genel olarak yukarıdaki gibi olduğu, diğer bir deyişle Siemens'in piyasada en yüksek pazar payına sahip teşebbüs olduğu, bunu Philips ve GE'in izlediği yönünde bilgilere ulaşılmıştır. Görüldüğü gibi incelemeye konu olan Philips'in pazar payı, şikayetçi teşebbüs olan Siemens'den daha düşüktür.

180 Burada belirtilmesi gereken bir diğer husus, piyasada satılan ürünlerin satış miktarlarının yıllara göre değişebileceğidir. Bu sektörün özelliği gereği genelde ihale usulüne ve eğer özel hastanelere satış yapılacaksa pazarlık usulüyle satışlar yapılmaktadır. Bu nedenle her yıl ihale ve pazarlık sonuçlarına göre pazar payları da değişiklik gösterebilmektedir.

Diğer taraftan ilgili ürün pazarı dar tanımlandığında ise yani şikayete konu olan Philips PACS cihazı ilgili ürün pazarı olarak tespit edildiğinde, doğal olarak Philips'in hakim durumda olduğu kabul edilecektir.

Yukarıdaki bölümde de görüldüğü üzere ilgili ürün pazarı tıbbi görüntüleme sistemleri pazarı olarak kabul edildiğinden, Philips'in hakim durumda olduğundan bahsetmek bu durumda mümkün görünmemektedir.

190 Diğer taraftan ilgili ürün pazarının dar ve geniş tanımlanmasına göre hakim durum analizi değişebileceğinden, aşağıdaki bölümde Philips'in hakim durumda olması durumunda şikayete konu eylemlerinin mahiyetinin ne olabileceği ve Kanun kapsamında bir ihlal teşkil edip etmeyeceği yönünde değerlendirmeye de yer verilmiştir.

I.2.1.2. Hakim Durumun Kötüye Kullanılması

I.2.1.2.1. Genel olarak

Şikayet dilekçesinde Philips hakkında yer alan iddia genel manada, kendi cihazına başka bir cihazın uyumlaştırılmasını engelleyerek rakiplerinin pazara girişini engellenmesidir.

200 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (a) bendinde yer alan "*Ticari faaliyet alanına başka bir teşebbüsün girmesine doğrudan veya dolaylı olarak engel olunması ya da rakiplerin piyasadaki faaliyetlerinin zorlaştırılmasını amaçlayan eylemler*" hakim durumun kötüye kullanılması hallerinden birisi olarak yasaklanmaktadır.

Hakim durumdaki firma, rakibinin müşterilere erişimini engelleyerek pazarı kapatabilir. Böylece rakiplerini marjinalleştirerek, etkili biçimde rekabet etme imkanını engelleyebilir. Hakim durumdaki firmanın herhangi bir davranışı verimlilik artışına dönük değil de yalnızca rakiplerin faaliyetlerini ve piyasaya girişlerini zorlaştırma amaçlı ise bunun bir kötüye kullanım olduğu varsayılır.

210 Hakim durumdaki bir firmanın rakiplerini üstün ekonomik performansı sayesinde pazarın dışında tutması rekabetin doğasının gereğidir. Ancak bu durumdaki bir teşebbüsün ticari konumunu korumak için sergilediği davranışın makul karşılanabilmesi, bu davranışın en azından ekonomik verimlilik kriterlerine dayalı olmasını ve tüketici çıkarlarıyla bağdaşık olmasını gerektirir.

I.2.1.2.2. Philips'in Şikayete Konu Eylemleri ve Kanun'un 6. Maddesi

Başvuru konusu şikayet, Siemens'in teklif verdiği ürünün teknik şartname de yer alan;

- *PACS'dan işleme –raporlandırma iş istasyonlarına çağrılan verilerde kayıp ve bozulma olmamalıdır ve*
- *İş istasyonuna çağrılan verilerde kesinlikle kayıp olmamalıdır, bu amaçla teklif öncesi görüntülerin PACS'a gönderilebildiğinin ve geri alınabildiğinin gösterilmesi gerekmektedir.*

220 hükümlerine uygun olmaması sebebiyle ihale dışı bırakılmasına ilişkindir. Başvuruda Siemens, firmalarınca söz konusu şartların yerine getirilememiş olmasının teknik olarak mümkün olmadığı, bu durumun kendileri ile işbirliğine gitmeyen Philips'in kasıtlı davranışı sebebiyle gerçekleştiğini belirtmektedir.

230 Üniversite ihalesine konu olan cihaz, PET/CT tıbbi görüntüleme cihazıdır. Günümüzde görüntüleme cihazları ile üretilen veriler hastane kayıtlarında elektronik ortamda muhafaza edilebilmektedir. Söz konusu arşivleme elektronik arşivleme sistemleri vasıtasıyla mümkün olabilmektedir. Satın alacağı PET/CT tıbbi görüntüleme cihazının, mevcut elektronik arşivleme sistemi ile uyumlu çalışmasını arzu eden Üniversite, bu hususu ihaleye ilişkin düzenlediği teknik şartnamede duyurmuştur. Dolayısıyla, söz konusu ihale bakımından satın alınacak PET/CT tıbbi görüntüleme cihazının olmazsa olmaz özelliklerinden bir tanesi var olan PACS cihazı ile uyumlu çalışabilir olmasıdır.

240 Sahip olduğu teknik özelliklerle söz konusu uyumu sağlamayı amaçlayan Siemens, kendi marka PET/CT tıbbi görüntüleme cihazlarını satmak üzere ihaleye girmiş ancak iki cihaz arasında uyum sağlanamamıştır. Cihazlar arasındaki uyumsuzluğun Siemens tarafından iddia edildiği gibi Siemens markalı cihazın teknik yetersizliğinden değil de Philips tarafından yapılan bir işlem sebebiyle ortaya çıktığı durumda, Philips'in Üniversite'ye daha önce satmış olduğu PACS dolayısıyla şimdiki PET/CT tıbbi görüntüleme cihazı ihalesini kendi lehine etkilediği söylenebilecektir. Philips'in benzer işlemleri katıldığı diğer ihalelerde de tekrarlaması, başka teşebbüslerin de Philips'in önceden cihaz sattığı hastanelerdeki ilişkili ürünlerin ihalelerini kazanmalarını engelleyebilecektir. Bu durum da hastaneleri önceden satın alınmış markaya bağlı hale getirebilecektir.

250 İddiaların doğruluğu durumunda, anılan işlemlerin iki tür etkisi olabilecektir. Bunlardan birincisi, Philips firmasının arşivleme sistemlerini şifreleyerek veya bu manaya gelecek engellemelerde bulunarak rakibi konumunda bulunan teşebbüslerin PET/CT tıbbi görüntüleme cihazı piyasasında faaliyet göstermelerini zorlaştırması, ikincisi ise müşterisi konumunda bulunan özel veya kamu sağlık merkezlerine PACS cihazını sattıktan sonra, yine bu şifrelemeler vasıtasıyla, daha sonra başka bir marka cihaz alabilmeleri şansını yok ederek, uzun vadede kendisine bağımlı hale getirmek ve bağımsız davranmalarını engelleyebilmektir.

Bir sağlık kurumu herhangi bir marka cihazı satın aldıktan sonra, onun kullanım hakları kendisine geçmektedir. Bu cihazların belli bir süre garantisi devam ettiğinden, bu süre boyunca genel tamir bakım işlemlerinin yine satışı yapan firma tarafından yerine getirilmesi doğal bir ticari işlemdir. Fakat, eğer yeni alınacak bir cihazın eski alınan cihaz ile entegre çalışma zorunluluğu var ise, bu entegrasyon olmadan alternatif bir sistemle çalışması sağlanamıyorsa, eski sistemin yeni cihaza entegrasyonunun yapılması elzem bir işlem olarak ortaya çıkmaktadır. Bu entegrasyon gerekliliğine elektronik aksamli cihazlarda sıkça karşılaşılmaktadır.

260 Bu tür bilişim piyasalarında dikkat edilmesi gereken en önemli hususlardan birisi de, yeni ürün ile eski ürünün entegrasyonunun, yazılımın kaynak kodlarının açılması anlamına gelmeyeceğidir. Kaynak kodların açılması, büyük sermaye ve emek karşılığında gerçekleştirilen yazılımların rakip firmalara geçmesi anlamına gelebilecektir ki, bu kabul edilemez bir durumdur. Bununla birlikte, ürünler arası bağlantı çeşitli ara yüz yazılımları veya bu işlevi gören tekniklerle, kaynak kodlar açılmadan gerçekleştirilebilmektedir.

1.2.1.2.3. Yerinde İncelemelerde Elde Edilen Bilgiler

270 Şikayet konusu olay Philips ile Siemens cihazlarının entegre edilememesi olduğundan, cihazlar arasında teknik uyumsuzluk olup olamayacağı, bunun rakibi piyasa dışında tutma amacı dışında, kendi inisiyatifleri olmadan gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini anlama amacıyla raportörlerce çeşitli görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Aşağıda, Öneri araştırma çerçevesinde yapılan yerinde inceleme ve görüşmelerden elde edilen bilgilere yer verilmektedir.

Şikayete konu ihale İzmir ilinde gerçekleştiğinden, anılan ihale sürecinde bulunan Siemens İzmir Bölge Müdürlüğü'nde Siemens Bölgesel Ürün Yöneticisi ile 31.10.2007 tarihinde bir görüşme yapılmıştır. Bu görüşmede yetkili tarafından;

280 - Tıbbi cihazların çıktılarının PACS isimli elektronik arşivleme cihazında toplandığı, bir arşivin birçok tıbbi cihazın çıktısını depolayabildiği, her bir cihaz için ayrı bir arşivleme cihazı alınmasını önlemek amacıyla uluslararası DICOM isimli bir standart getirildiği, Üniversite'nin elektronik arşivleme satın aldığı ihalede de DICOM uyumu aradığı,

- İhale günü fiyatlar açıklandıktan sonra Üniversite'nin firmalardan PACS sistemine bağlandıklarını göstermelerini talep ettiği, PACS cihazına entegre olunabilmesi amacıyla Philips'e başvurdukları ve ücreti mukabilinde Philips mühendislerinin bu cihaza entegrasyonu sağlamasını istedikleri, Philips tarafından taraflarına gelen iş raporlarında ise entegrasyonun yapılmadığının belirtildiği, kendi mühendislerinin gerekli tüm düzenlemeleri yaptığı fakat Philips'in sisteme bağlantı için gereken sistem ayarlamasını yapmadığı,

290 - Farklı marka cihazların diğer hastanelerdeki Siemens marka PACS cihazlarına bağlanması yönünde herhangi bir engellemede bulunmadıkları, Philips'in kendi PACS cihazına başka ürünlerin bağlanmasını engellemeye devam ettiği sürece, ürün verdiği hastanelerin kendilerine muhtaç olmalarını sağlayacağı ve rekabet oluşmadan ürünlerini kolaylıkla satabilecekleri

belirtilmiştir.

Önaraştırma sürecinde, cihazlar arasındaki entegrasyon sorununun teknik bir uyumsuzluktan mı yoksa Philips'in inisiyatifindeki bir tasarruftan mı kaynaklandığı konusunu açıklığa kavuşturmak açısından, Philips'in PACS cihazında kullandığı yazılım olan Sectra yazılımının ülkemizdeki yetkili teşebbüsü olan Kurt & Kurt A.Ş.'nin de bir yetkili ile görüşülmüş, yapılan bu görüşmede;

300 Dokuz Eylül Üniversitesinde kurulu olan PACS yazılımının markasının Sectra olduğu, Dokuz Eylül Üniversitesinde bulunan PACS yazılımının üreticisi Sectra olmakla beraber, Üniversiteye PACS yazılımını Philips firmasının sattığı, Philips firmasının bu yazılım üzerinde satış veya modifikasyon yetkisinin bulunmadığı, bu yetkinin Kurt & Kurt A.Ş.'ye ait olduğu, Sectra PACS yazılımının DICOM 3.0 protokollü bütün cihazlarla uyumlu olduğu ve daha önce Sectra marka PACS yazılımı ile DICOM 3.0 protokolüne sahip herhangi bir marka veya cihazla ilgili bir problem yaşanmadığı

bilgilerine ulaşılmıştır.

310 Önaraştırma sürecinde ayrıca ihaleyi gerçekleştiren Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi yetkilileriyle görüşülmüştür. İhale sürecini yöneten ve alınan cihazlar hakkında bilgi sahibi Tıp Fakültesi Başhekim Yardımcısı ile yapılan 31.10.2007 tarihli görüşmede,

- 2001 yılında yapılan ihale ile Philips markalı PACS cihazı alımları, PACS cihazının, yaklaşık 2 milyon dolarlık bir yatırım olarak üniversite sisteminin çekirdeğini oluşturduğu, hastanelerindeki birçok cihazın mevcut PACS'a bağlı olduğu, ihaleye hazırlık süreci içerisinde hangi PET cihazını alırlarsa alsınlar mevcut PACS cihazı ile uyumlu olması gerektiğini şirketlere duyurdukları,

320 - Şikayete konu olan PET/CT ihale hazırlıklarının 2 yıl gibi uzun bir süre devam ettiği, hem şartnamenin yazılışı sırasında, hem de sonrasında her üç firmayı da ihaleye dahil etmek için çalışmalar yapıldığı, Siemens'in ihaleye hazırlık sürecinde PACS cihazına uyum ile ilgili olarak düzenlenen hükümlere karşı herhangi bir itirazı olmadığı,

- PACS cihazı alındıktan sonra sisteme Philips ve Siemens markalı üç, dört cihaz alındığı ve mevcut PACS'a uyumlu olarak çalıştırıldığı, şu ana kadar yeni alınan cihazların mevcut PACS'a uyumuyla ilgili olarak herhangi bir sıkıntı yaşanmadığı,

- Üniversitelerinin sahip olduğu PACS cihazının Sectra markalı bir yazılım olduğu, Siemens'in dünyanın her yanında Sectra markalı cihazlarla bağlantı kurabildiğini iddia ettiği, Philips'in ise hastanede mevcut PACS cihazın kendi ürettikleri farklı bir Sectra markalı cihaz olduğunu ve bu cihazın da uluslararası normlara uygun olduğu

330 ve bağlantısının kurulabileceğini iddia ettikleri, ancak Siemens'in söz konusu bağlantıyı sağlayamadığı, Philips'in elemanlarının getirilip Siemens'in bağlantısını kurmaları konusunda kendilerinin de yardımcı olmaya çalıştıkları,

- Philips'in cihazlar arası uyumu engelleyici bir faaliyeti olup olmadığına taraflarca bilinebilecek ve değerlendirilebilecek bir husus olmadığı ve üniversite olarak söz konusu ihale sürecine devam etmek zorunda oldukları, halen Philips markalı PET/CT cihazının kurulum çalışmalarının devam ettiği,

340 - İhale sonrasında Siemens ve Philips cihazları arasında (.....) dolarlık bir fiyat farkı ortaya çıktığı, Philips'den alınan cihazın Siemens marka cihazdan teknolojik olarak daha ileri bir cihaz olduğu, Philips markalı cihazın Siemens markalı cihaza göre hemen hemen iki katı daha çok hasta çekebilme kapasitesinde olduğu, dolayısı ile Philips tarafından üniversitelere satılan cihazın bu fiyat farkına değecek bir cihaz olduğu,

hususları bildirilmiştir.

Yapılan bu görüşmeden, Üniversite olarak daha önce de Siemens markalı cihazlar aldıkları ve bu cihazların PACS cihazıyla uyumlu çalıştığı, herhangi bir sorun çıkmadığı anlaşılmıştır. Ayrıca şikayet dilekçesinde belirtilen teklifler arasındaki fiyat farkının Philips'in cihazının son teknoloji olması ve daha hızlı ve daha çok hastaya bakabilmesi gibi özelliklerinden dolayı yüksek bir fark olmadığı, hatta yetkililerin tabiriyle, çok makul bir fiyata alındığı anlaşılmaktadır.

350 Tüm bu elde edilen bilgiler çerçevesinde Philips'te 2.11.2007 tarihinde yerinde inceleme yapılmış, yetkililer ve teknik görevliler ile konuya ilişkin görüşülmüş, yapılan bu yerinde incelemelerde yetkililerce;

- Siemens firmasının teklif etmiş olduğu PET/CT sisteminin Philips PACS sistemine entegrasyonu ile ilgili test çalışmasının 3.8.2007 tarihinde gerçekleştirildiği, söz konusu entegrasyon çalışması için Siemens firması tarafından talep edilen mühendislik desteğine olumlu cevap verilerek ilgili sistem mühendislerinin sahada hazır bulunduğu, yapılan test çalışması neticesinde,

- Sistemler arasındaki haberleşme bağlantısının kurulduğu,

360 - CT görüntülerinin kayıpsız bir şekilde PACS sisteminde saklanıp, geri çağrılabilirdiği,

- PET görüntülerinin saklanmasında ise bir sorunla karşılaşıldığının görüldüğü,

- Söz konusu tespitlerin Siemens firması yetkililerinin de imzaladığı teknik servis raporunda ifade edildiği, ihalenin 13.8.2007 tarihinde gerçekleştirilmesini müteakip, ihale kesin kararının verilmesinden önce, Üniversite tarafından her iki firmadan da şartnamede belirtilmiş olan entegrasyon gerekliliklerini yerine getirdiklerinin tespiti amacıyla bir kez daha demonstrasyon yapılmasını istediği, 21.8.2007 tarihinde yapılan ikinci test çalışması neticesinde,

- Siemens marka PET/CT sisteminin hastanede mevcut Philips PACS sistemine bağlantısının yapıldığı,

370 - Siemens cihazından PACS sistemine CT görüntülerinin kayıpsız olarak transfer edildiği, saklandığı ve geri çağrıldığı,

- Ancak görüntü transferi esnasında PET görüntülerinde veri kaybı olduğu ve bu sebeple PET görüntülerinin daha sonra işlenmesi (post-processing) ve üzerinde birtakım hesaplamalar yapılmasında sorun ile karşılaşıldığının tespit edildiği,

- Siemens tarafından talep edilmiş olan her türlü mühendislik desteğine olumlu yanıt verildiği, bunun yanında Siemens yetkilileri tarafından PACS sistemine entegrasyonun sağlanması için yapılmasının gerekli olduğu ifade edilen her türlü değişikliğin de gerçekleştirildiği,

380 - Bu sorunun bir benzeri ile Philips'in de karşılaştığı, Ankara GATA'da mevcut Siemens PET/CT sistemine, Philips marka Gama Kamera sistemlerinin bağlanmasında 2 senedir sorun yaşandığı, 9 Eylül Üniversitesindeki soruna benzer olarak, sistemlerin haberleştiği ancak Philips sistemine gelen verinin işlenemediği, ancak Philips'in söz konusu durumu bir şikayet konusu yapmayı düşünmediği,

- DICOM standardının her yıl yenilenmekte ve değişmekte olduğu, yeni üretilen cihazların o yılki DICOM standardına göre hazırlandığı ve son duruma göre yazılımlarının oluşturulduğu, bu sebeple farklı yıllarda üretilen cihazlarda DICOM haberleşme problemlerinin yaşandığı ve problemin yazılım yamaları ile çözüldüğü,

390 - PACS sistemleri ile sayısal veri üreten tüm Philips görüntüleme sistemlerinin DICOM standardına uyumlu olduğu, bu nedenle bu standardı tam olarak sağlayan tüm cihazlar ile bağlantı kurulabileceğini, ancak veri karşı sisteme aktarıldıktan sonra verinin işlenmesinin (post-processing) her sistemde farklı yapıldığı ve burada bazı uyum problemlerinin yaşandığı

ifade edilmiştir.

Philips, şikayet konusuna benzer sorunların daha öncede münferit olarak yaşandığını belirterek, şikayet konusu ihaleyi gerçekleştiren 9 Eylül Üniversitesi'nde de yaşanan benzer sorunları örnek olarak göstermiştir. Örneğin,

- Hologic marka mamografi cihazının PACS sistemine bağlanmasında 7-8 ay boyunca süren sorunların, PACS tarafında yapılan bir yenileme ile giderilmesi,

400 - Acil serviste bulunan Siemens marka tomografi cihazı ile radyasyon onkolojisinde bulunan Siemens marka tomografi cihazının 3-4 aylık bir çalışma sonucu PACS'a bağlanabilmesi

bu sorunlardan bazıları olarak gösterilmiştir.

Philips'in gönderdiği yazılarda geçen, Ankara GATA'da mevcut Siemens PET/CT sistemine, Philips marka Gama Kamera sistemlerinin bağlanmasında sorun yaşandığı, 9 Eylül Üniversitesindeki soruna benzer olarak, sistemlerin haberleştiği ancak Philips sistemine gelen verinin işlenemediğine ilişkin iddiaya yönelik olarak Siemens'den gönderilen 22.11.2007 tarih ve 7766 sayılı yazıda,

410 GATA Komutanlığının 2004 yılında bir gamma kamera satın alma ihalesine çıktığı, yapılan birinci ihalenin iptal edildiği ve ikinci kez ihaleye çıkıldığı, ihalenin Teknik Şartnamesinin ilgili maddelerinde sistemin DICOM 3.0 uyumlu olması ve GATA'nın mevcut kamera ağına veri aktarımını gerçekleştirecek şekilde bağlantı kurulabilmesinin istendiği, Şartnamenin başka bir. maddesinde de PET, CT ve MR görüntüleri ile görüntü birleştirme yazılımının istendiği, GATA Komutanlığının izleyen aylarda PET ihalesine çıktığı, Burcu Tıp firmasının Siemens marka PET cihazıyla ihaleyi kazandığı ve sistemi kurduğu, PET cihazının kurulmasını takiben GATA Komutanlığı'nın gamma kamera şartnamesi gereği Philips'ten PET görüntülerini birleştirmesini talep ettiği, Siemens ve Philips mühendislerinin yaptığı çalışmalar sonucunda Philips kamerasının DICOM uyumlu olmadığına ortaya çıktığı, GATA Komutanlığı'nın kendi bünyesinde yaptığı değerlendirmeler

420 sonucunda sorunun Philips'ten kaynaklandığı sonucuna varıldığı ve Philips firmasından durumun düzeltilmesini talep ettiği, bunun üzerine Philips'in DICOM uyumlu yeni bir iş istasyonu kurduğu, ardından Siemens ürünü ile bağlantı

sorununun tamamen ortadan kalktığı, söz konusu durum ile 9 Eylül Üniversitesinde yaşanan durumun birbirlerinden farklı olduğu, 9 Eylül Üniversitesi'nde Siemens ürününün DICOM uyumlu olduğu ve Philips ürününe bağlantı kurulamamasının Siemens ürününden kaynaklanmadığı

ifade edilmiştir.

I.2.1.2.4. Değerlendirme

430 Öneri araştırma sürecinde elde edilen bilgilerden Üniversite'nin ihale aşamasında Philips'in PACS cihazı ile Siemens'in PET/CT cihazı arasında nihai entegrasyon sağlanamadığı anlaşılmıştır. Bununla birlikte, Philips'in bu entegrasyonu engellemeye yönelik somut eylemler yaptığı yönünde kesin deliller bulunamamıştır. Ayrıca, bugüne kadar sonuçlanmayan bir entegrasyon sorunu çıkmamış, diğer bir ifadeyle sistematik bir şekilde entegrasyon sorunları çıkararak rakiplerinin piyasadaki faaliyetlerini zorlaştırıcı eylemlerde bulunduğu dair yeterli bilgilere ulaşılamamıştır.

Philips, Siemens'in PET/CT cihazı ile Philips marka PACS cihazının entegrasyonunun sağlanmasına yönelik olarak, Siemens tarafından talep edilen mühendis desteğini vermiş, test çalışmalarına yönelik gerekli çalışmaları yapmıştır.

440 Test çalışmalarında Siemens'in PET/CT cihazı ile PACS cihazı arasındaki uyum çalışmalarında CT görüntülerinin saklanıp geri çağrılabilirdiği fakat PET görüntülerinin saklanmasında sorunla karşılaşıldığı görülmüştür. PET görüntülerindeki sorunların görüntülerin işlenmesi sırasında ortaya çıktığı, diğer bir ifadeyle verilerin işlenmesinde (post processing) sıkıntılar olduğu, bu nedenle de entegrasyonun sağlıklı yapılamadığı anlaşılmıştır.

450 Ayrıca, daha önce de buna benzer sorunlar yaşandığı, yine Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesinde Hologic marka mamografi cihazının PACS sistemine bağlanmasında 7-8 aylık bir sürenin geçtiği, bağlantı için uzun süre çalışma yapıldığı, yine Siemens marka tomografi cihazlarının da 3-4 aylık bir süre zarfında PACS cihazına bağlandığı anlaşılmıştır. Diğer bir ifadeyle, daha önce çıkan bu tür sorunların zaman içerisinde çözümü sağlanmıştır.

Piyasanın teknoloji ağırlıklı bir piyasa olması nedeniyle, yeni gelişen teknolojilerle eskisinin entegrasyonu arasında bazı sorunlar çıktığı, bu sorunların yazılımlara yamalar yapılarak çözüldüğü görülmektedir. Fakat şikayet konusu ihalede bu yamanın yapılma süreci beklenmeden, Üniversite'nin ihaleyi yeni yıla kadar bitirme isteği ve ayrıca Philips'in ürününün nispeten daha yeni ve teknolojik cihaz olması nedenleriyle ihale Philips'e verilmiştir. Üniversite nezdinde yapılan görüşmelerden de, Philips'ten alınan cihazı her ne kadar pahalı olsa da teknolojik üstünlüklerinden dolayı özellikle tercih ettikleri anlaşılmıştır.

460 Üniversite yetkililerinin açıklamalarından, Philips'in PET/CT cihazının dünyada en son çıkan teknolojik cihaz olduğu, fiyatının daha yüksek olmasına rağmen, daha kısa zamanda daha hızlı ve daha çok işlem yapması dolayısıyla hasta başına maliyetinin daha düşük olduğu, ayrıca ihale sonucunda Philips'in bu cihazın yanında ücretsiz olarak alınan ve bu cihazın kullanımında kullanılan farmasotiklerin maliyetinin de hesaba katılması durumunda oldukça uygun bir fiyata alındığı bilgilerine ulaşılmıştır. Yine Üniversite yetkilileri, ihale sonucunda oluşan fiyatın şu anda Türkiye'de satılan aynı cihazlarla karşılaştırıldığında en uygun ihale fiyatı olduğunu ifade etmişlerdir.

470 Daha önceki bölümlerde ifade edildiği üzere, Philips piyasadaki en güçlü firma değildir. Bu nedenle sistematik olarak rakiplerini piyasa dışına itmeye yönelik faaliyetlerde bulunması, kendinden daha güçlü konumda bulunan Siemens'in karşılık vermesi durumunda katlanacağı maliyet çok daha büyük olacaktır.

Bununla birlikte, ilgili ürün piyasası, ihalesi yapılan arşivleme cihazı olan PACS cihazı tespit edilse ve Philips ilgili pazarda hakim durumda sayılsa dahi, edinilen bilgilerden piyasadaki davranışlarının, rakiplerinin piyasadaki faaliyetlerini sistematik bir biçimde zorlaştırmaya yönelik olmadığı anlaşılmıştır. Tek ihalede yaşanan münferit bir durum olduğu düşünülen şikayet konusu eylemin, süreklilik arz etmesi ve başkaca alımlarda ve ihalelerde de tekrarlanması durumunda ciddi sonuçlar doğurabileceği de aşikardır.

480 Ticari hayatta bazı eylemler sadece hakim durumdaki teşebbüsler tarafından gerçekleştirildiğinde yıkıcı etkileri olabilmektedir. Fakat şikayet konusu işlemde de görüldüğü üzere sektör içerisinde hakim durumda olmasa da sadece çok önemli bir cihaz üzerinde hakimiyet sağlamış olan bir teşebbüs, o cihaz ile bağlantılı faaliyetlerde piyasayı bozucu etkilerde bulunabilmektedir. Bu nedenle satışı yapılan cihazlar ile başka cihazların entegrasyonu konusunda azami işbirliğinin ve çabanın gösterilmesi piyasadaki rekabetçi yapının sürekliliği için oldukça önemlidir.

Yukarıda da belirtildiği üzere, halihazırda sistematik bir şekilde Philips'in kendi cihazlarındaki yazılımlar veya şifreler aracılığıyla, daha önce satışını yaptığı yerlere rakiplerinin girmesini önlemeye yönelik eylemlerde bulunduğu dair güçlü deliller bulunamamıştır. Sonuç olarak, şikayete konu olay ile ilgili olarak Philips ve Philips Medikal hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığı sonucuna varılmıştır.

J. SONUÇ

490 Düzenlenen rapora ve dosya kapsamına göre, Philips Medical Systems Nederland BV ve Türk Philips Ticaret A.Ş.'nin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 6. maddesini ihlal ettikleri yönünde bu aşamada yeterli delil elde edilemediğinden adı geçen teşebbüslere Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek bulunmadığına, şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.